Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (viies koda)

29. juuni 2017 *

Liikmesriigi kohustuste rikkumine — Sigaretiaktsiis — Direktiiv 2008/118/EÜ — Sissenõutavus — Sissenõudmise aeg ja koht — Maksumärgid — Aktsiisikauba vaba liikumine — Sigaretipakkide turustamise ja müügi ajaline piirang — Proportsionaalsuse põhimõte

Kohtuasjas C-126/15,

mille ese on 12. märtsil 2015 ELTL artikli 258 alusel esitatud liikmesriigi kohustuste rikkumise hagi,

Euroopa Komisjon, esindajad: F. Tomat ja G. Braga da Cruz,

hageja,

versus

Portugali Vabariik, esindajad: L. Inez Fernandes, N. Silva Vitorino ja A. Cunha,

kostja,

keda toetavad:

Belgia Kuningriik, esindajad: M. Jacobs ja J.-C. Halleux,

Eesti Vabariik, esindaja: K. Kraavi-Käerdi,

Poola Vabariik, esindaja: B. Majczyna,

menetlusse astujad,

EUROOPA KOHUS (viies koda),

koosseisus: koja president J. L. da Cruz Vilaça, kohtunikud M. Berger, A. Borg Barthet (ettekandja), E. Levits ja F. Biltgen,

kohtujurist: J. Kokott,

kohtusekretär: A. Calot Escobar,

arvestades kirjalikku menetlust,

olles 27. oktoobri 2016. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,

* Kohtumenetluse keel: portugali.

on teinud järgmise

otsuse

1 Euroopa Komisjon palub oma hagiavalduses Euroopa Kohtul tuvastada, et kuna Portugali Vabariik on kehtestanud teatud kalendriaastal juba maksustatud ja tarbimisse lubatud sigaretipakkide turustamis- ja müügikeelu pärast ülemäära lühikest perioodi, mis on ette nähtud Portugali rahandus- ja riigihaldusministeeriumi 1. oktoobri 2007. aasta määruse nr 1295/2007 (Portaria n.°1295/2007 do Ministério das Finanças e da Administração Pública, *Diário da República*, 1. seeria, nr 189, 1.10.2007) käesolevas asjas kohalduva versiooni (edaspidi „ministeeriumi määrus nr 1295/2007“) artiklis 27, siis on see liikmesriik rikkunud kohustusi, mis tulenevad nõukogu 16. detsembri 2008. aasta direktiivi 2008/118/EÜ, mis käsitleb aktsiisi üldist korda ja millega tunnistatakse kehtetuks direktiiv 92/12/EMÜ (ELT 2009, L 9, lk 12), artiklist 7, artikli 9 esimesest lõigust ja artikli 39 lõikest 3 ning proportsionaalsuse põhimõttest.

Õiguslik raamistik

Liidu õigus

2 Direktiivi 2008/118 põhjenduses 31 on märgitud:

„Liikmesriikidel peaks olema võimalik ette näha, et tarbimisse lubatud kaubad peavad kandma maksumärki või riiklikku identifitseerimistähist. Kõnealuste märkide ja tähiste kasutamine ei tohiks mingil moel takistada ühendusesisest kaubandust.

Kuna selliste märkide ja tähiste kasutamine ei tohiks põhjustada topeltmaksustamist, tuleks selgelt sätestada, et märgid välja andnud liikmesriik peab kõik kõnealuste märkide ja tähiste saamiseks makstud või tagatiseks jäetud summad tagastama, neid vähendama või need vabastama, kui aktsiis muutus sissenõutavaks teises liikmesriigis ja seal ka sisse nõuti.

Igasuguse kuritarvitamise vältimiseks peaksid kõnealused märgid ja tähised välja andnud liikmesriigid siiski aktsiisi tagastamisel, vähendamisel või sellest vabastamisel saama nõuda tõendit nende eemaldamise või hävitamise kohta.“

3 Direktiivi 2008/118 artikli 7 lõigetes 1 ja 2 on sätestatud:

„1. Aktsiis muutub sissenõutavaks tarbimisse lubamise hetkest tarbimisse lubamise liikmesriigis.

2. Käesoleva direktiivi tähenduses on „tarbimisse lubamine“:

a) aktsiisikauba väljumine, sealhulgas eeskirjadevastane väljumine, aktsiisi peatamise korra alt;

b) aktsiisikauba valdamine väljaspool aktsiisi peatamise korda, kui aktsiisikaupa ei ole kohaldatava ühenduse ega siseriikliku õiguse kohaselt aktsiisiga maksustatud;

c) aktsiisikauba tootmine, sealhulgas eeskirjadevastane tootmine, väljaspool aktsiisi peatamise korda;

d) aktsiisikauba import, sealhulgas eeskirjadevastane import, välja arvatud juhul, kui aktsiisikauba suhtes kohaldatakse kohe pärast importi aktsiisi peatamise korda.“

4 Selle direktiivi artikli 9 esimeses lõigus on ette nähtud:

„Kohaldatavateks aktsiisi sissenõutavuse tingimusteks ja aktsiisimääraks on need tingimused ja see määr, mida kohaldatakse kuupäeval, mil aktsiis muutub sissenõutavaks liikmesriigis, kus kaup lubatakse tarbimisse.“

5 Nimetatud direktiivi artikli 11 esimeses lõigus on sätestatud:

„Lisaks artikli 33 lõikes 6, artikli 36 lõikes 5 ja artikli 38 lõikes 3 nimetatud juhtudele ning artiklis 1 nimetatud direktiivides sätestatud juhtudele võivad tarbimisse lubamise liikmesriigi pädevad asutused asjaomase isiku taotlusel tarbimisse lubatud aktsiisikauba aktsiisi tagastada või seda vähendada asjaomaste liikmesriikide sätestatud juhtudel ja tingimustel, mille eesmärgiks on takistada võimalikku maksudest kõrvalehoidumist või kuritarvitusi.“

6 Sama direktiivi artikkel 39 on sõnastatud järgmiselt:

„1. Ilma et see piiraks artikli 7 lõike 1 kohaldamist, võivad liikmesriigid nõuda, et aktsiisikaup oleks nende territooriumil tarbimisse lubamisel või artikli 33 lõike 1 esimeses lõigus ja artikli 36 lõikes 1 sätestatud juhtudel nende territooriumile sisenemisel varustatud maksumärkide või maksustamise eesmärgil kasutatavate riiklike identifitseerimistähistega.

[…]

3. Ilma et see piiraks mis tahes sätete kohaldamist, mis liikmesriigid on kehtestanud käesoleva artikli nõuetekohase rakendamise tagamiseks ning maksustamise vältimise, maksudest kõrvalehoidumise ja muude kuritarvituste vältimiseks, peavad liikmesriigid tagama, et lõikes 1 sätestatud maksumärgid või riiklikud identifitseerimistähised ei takistaks aktsiisikauba vaba liikumist.

[…]“.

Portugali õigus

7 Portugali aktsiisiseadustiku (Código dos Impostos Especiais de Consumo (; edaspidi „CIEC“) artikkel 106 sätestab:

„1. Iga aasta 1. septembrist kuni 31. detsembrini kohaldatakse sigarettide tarbimisse lubamise suhtes pakendamist käsitlevaid eeskirju.

2. Maksimaalne kogus sigarette, mida iga ettevõtja võib eelmises lõikes viidatud perioodi jooksul tarbimisse lubada, ei või ületada koguselisi piiranguid, mis arvutatakse kõnesolevale perioodile vahetult eelnenud 12 kuu jooksul turule lastud sigarettide ühe kuu keskmise koguse põhjal, millele lisatakse 10%.

3. Eelneva lõike rakendamiseks võetakse igakuise keskmise arvutamisel aluseks varasema aasta 1. septembrist kuni järgneva aasta 31. augustini tarbimiseks ringlusse lubatud aktsiisiga maksustatavate sigarettide üldkogus.

4. Iga ettevõtja esitab pädevale tolliasutusele hiljemalt jooksva aasta 15. septembriks esialgse deklaratsiooni, milles on märgitud tema igakuine keskmine ja kehtestatud koguseline piirang, mis on tema puhul pakendamisperioodi jooksul kohaldatav.

5. Erandjuhtudel, mis on nõuetekohaselt põhjendatud müügimahu järsu ja lühiajalise muutusega, võib lubada nimetatud koguseliste piirangute eiramist, kuigi neid ei võeta järgneva aasta igakuise keskmise arvutamisel arvesse.

6. Pärast pakendamisperioodi ja hiljemalt iga aasta jaanuari lõpuks esitab ettevõtja pädevale tolliasutusele protseduuri lõpetamise deklaratsiooni, milles on märgitud pakendamisperioodi jooksul tegelikult tarbimisse lubatud sigarettide üldkogus.

7. Lõikes 4 sätestatud koguselist piirangut ületavatelt sigaretikogustelt tuleb tasuda maksu protseduuri lõpetamise ajal kehtivas määras, kui koguse ületamine tuvastatakse nimetatud deklaratsioonis sisalduvate andmete ja tolliasutuse käsitletavate andmete võrdlemisel, ilma et see mõjutaks võimalikku karistuse määramise menetlust.

8. Kuna käesolevas artiklis sätestatud eeskirjad on eraldi kohaldatavad Portugali mandriosale, Assooride autonoomsele piirkonnale ja Madeira autonoomsele piirkonnale, tuleb eelnevates lõigetes ette nähtud kohustused täita tolliasutuses, mis menetleb tarbimisse lubatud koguseid.“

8 Ministeeriumi määruse nr 1295/2007 artikkel 27 on sõnastatud järgmiselt:

„[CIEC] artikli 93 lõike 7 kohaldamiseks võib tubakatooteid avalikult turustada ja müüa järgneva aja jooksul:

a) sigaretipakid: kuni selle aasta kolmanda kuu lõpuni, mis vahetult järgneb aastale, mille kohta on kaubale kinnitatud maksumärk;

b) sigarettideks keeramiseks mõeldud peeneks lõigatud valmistubakas ja muu suitsetamistubakas kuni vahetult järgneva aasta lõpuni, mille kohta on kaubale kinnitatud maksumärk;

c) sigarid ja sigarillod: kuni vahetult järgneva viienda aasta lõpuni, mille kohta on kaubale kinnitatud maksumärk.“

9 Regime Geral das Infrações Tributárias’e (maksualaste süütegude üldist korda käsitlev seadus, edaspidi „RGIT“) artikkel 109 sätestab:

„1. Käesoleva seaduse artiklis 96 kirjeldatud asjaolud, mis ei moodusta rahalise kohustuse või rikkumise esemeks oleva kauba väärtuse tõttu kuriteo koosseisu, või sõltumata nimetatud väärtustest, kui need on põhjustatud hooletusest, karistatakse rahatrahviga 500 kuni 165 000 euroni.

2. Rahatrahviga 250 kuni 165 000 eurot karistatakse järgnevatel juhtudel:

[…]

o) majandustegevuse teostamise tingimuste kontrollimisest keeldumise või kontrollimise takistamise korral, eelkõige järelevalveametile seaduses ette nähtud teabe esitamata jätmise korral;

p) toodete tarbimisse lubamise, lähetamise, valdamise või turustamise korral, kui see toimub maksumärke, pakendamist, valdamist või turustamist käsitlevaid eeskirju rikkudes, eelkõige [CIECga] ja täiendavate õigusaktidega kehtestatud koguseliste piirangute puhul.

[…]

4. Katse on karistatav.“

10 Vastavalt aktsiisikäsiraamatu XII peatüki punktile 4.2.9 võib sellise toote, mida ministeeriumi määruse nr 1295/2007 artiklis 27 ette nähtud tähtaja möödumise tõttu enam müüa ei tohi, uuesti tarbimisse lubada, kui asjaomasele tootele kinnitatakse uus maksumärk.

Kohtueelne menetlus

11 Komisjon algatas 23. novembril 2009 EÜ artikli 226 (nüüd ELTL artikkel 258) alusel Portugali Vabariigi suhtes kohustuste rikkumise menetluse, saates nimetatud liikmesriigile märgukirja, milles leidis, et viimane on rikkunud kohustusi, mis tulenevad proportsionaalsuse põhimõttest, mida kohaldatakse nõukogu 25. veebruari 1992. aasta direktiivi 92/12/EMÜ aktsiisiga maksustatava kauba üldise korralduse ja selle kauba valdamise, liikumise ning järelevalve kohta (EÜT 1992, L 76, lk 1) artiklist 6 ja artikli 21 lõikest 2 lähtudes, kuna vastavalt ministeeriumi määruse nr 1295/2007 artiklitele 27 ja 28 on keelatud juba maksustatud ja tarbimisse lubatud sigaretipakke turustada ja müüa pärast perioodi, mis järgnes aastale, mille kohta on kaubale kinnitatud maksumärk (edaspidi „23. novembri 2009. aasta märgukiri“).

12 Portugali Vabariik lükkas 12. jaanuaril 2010 saadetud kirjas komisjoni väited tagasi.

13 Seepeale saatis komisjon 4. juunil 2010 Portugali Vabariigile täiendava märgukirja.

14 Komisjon kordas selles oma 23. novembri 2009. aasta märgukirjas esitatud seisukohta, leides sisuliselt, et Portugali Vabariik ei ole täitnud proportsionaalsuse põhimõttest ja direktiivi 2008/118 (millega vahepeal tunnistati kehtetuks ja asendati direktiiv 92/12) artiklist 7, artikli 9 esimesest lõigust ja artikli 39 lõikest 3 tulenevaid kohustusi.

15 Portugali Vabariik lükkas 25. augustil 2010 saadetud kirjas komisjoni väited taas tagasi.

16 Komisjon saatis 22. juunil 2012 Portugali Vabariigile põhjendatud arvamuse, milles leidis, et nimetatud liikmesriik on rikkunud proportsionaalsuse põhimõttest ja direktiivi 2008/118 artiklist 7, artikli 9 esimesest lõigust ja artikli 39 lõikest 3 tulenevaid kohustusi, kuna keelas juba maksustatud ja tarbimisse lubatud sigaretipakkide turustamise ja müügi nende ülemäära lühikeste perioodide järel, mis olid ette nähtud ministeeriumi määruse nr 1295/2007 artiklis 27 ja mis lõppesid maksumärgil märgitud aastale järgneval aastal. Samuti palus komisjon Portugali Vabariigil võtta põhjendatud arvamuse järgimiseks vajalikud meetmed kahe kuu jooksul.

17 Portugali Vabariik vastas põhjendatud arvamusele 3. augustil 2012 saadetud kirjas, milles väitis sisuliselt, et komisjoni väited on põhjendamata.

18 Komisjon saatis Portugali Vabariigile 31. mail 2013 täiendava põhjendatud arvamuse, et korrigeerida teatavaid vigu, mis esinesid 22. juuni 2012. aasta põhjendatud arvamuses, kuid üldjoontes sisaldas see sama seisukohta nagu viimati nimetatud arvamus. Samuti palus komisjon Portugali Vabariigil võtta täiendava põhjendatud arvamuse järgimiseks vajalikud meetmed kahe kuu jooksul.

19 Portugali Vabariik vastas täiendavale põhjendatud arvamusele 3. juulil 2013 ning väitis taas, et komisjoni seisukoht ei ole põhjendatud.

20 Neil asjaoludel otsustas komisjon esitada asjaomase hagi.

Hagi

Esimene väide, et on rikutud direktiivi nr 2008/118 artikleid 7 ja 9 ning proportsionaalsuse põhimõtet

Poolte argumendid

21 Komisjoni esimese väite kohaselt ei luba Euroopa Liidu maksualased õigusnormid liikmesriikidel maksustada juba turule viidud tubakatooteid lisaks tasumisele kuuluvale maksule ka aktsiisiga ega piirata nende turustamist maksudega seotud põhjustel. Nimelt võib ministeeriumi määruse nr 1295/2007 artikli 27 punkti a kohaselt sigaretipakke, millel on konkreetse perioodi kohta maksumärk, Portugalis müüa ja turustada üksnes selle aasta kolmanda kuu lõpuni, mis vahetult järgneb aastale, mil need tarbimisse lubati (edaspidi „vaidlusalune meede“).

22 Esiteks leiab komisjon, et kuigi sellel meetmel on õiguspärane eesmärk, milleks on antud juhul maksudest kõrvalehoidumise ja maksustamise vältimise ärahoidmine, ei ole see kooskõlas proportsionaalsuse põhimõttega.

23 Antud meede nimelt põhineb ümberlükkamatul eeldusel, mille kohaselt on kõik sigaretipakid, mida ei ole müüdud pärast ettenähtud tähtaja möödumist, lastud tarbimisse ülemäärastes kogustes, ennetamaks aktsiisimäära tõusu. Kuivõrd see eeldus aga ei tunnista vastupidise tõendamise võimalust, on see taotletava eesmärgi suhtes ebaproportsionaalne.

24 Komisjon lisab, et CIEC artiklis 106 ette nähtud meetmed juba võimaldavad piirata neid sigaretikoguseid, mida üks ettevõtja võib Portugalis turustada igal kalendriaastal ajavahemikus 1. septembrist kuni 31. detsembrini.

25 Komisjoni hinnangul peab selleks, et vaidlusalune meede oleks põhjendatav võitlusega maksudest kõrvalehoidumise ja maksustamise vältimisega, kõnealune sigaretiaktsiisi tõus olema küllalt märkimisväärne. Ent viimastel aastatel ei ole Portugalis toimunud märgatavat sigaretiaktsiisi tõusu. Nimelt nähtub kõige enam nõutud hinnaklassi (CPMV) puudutavatest andmetest, et 1000 sigareti hind on tõusnud 170 eurolt 2009. aastal 195 euroni 2014. aastal, mis tähendab viie aasta lõikes 14,7% tõusu ehk tõus on olnud 3,4 eurolt 3,9 euroni 20 sigaretti sisaldava paki kohta.

26 Teiseks leiab komisjon, et Portugali õigusnormidega ette nähtud tähtaeg ei arvesta piisavalt erinevate toodete säilitamisaegu ega käibe hooajalist kõikumist.

27 Nimelt on ministeeriumi määruse nr 1295/2007 artikli 27 punktis a sätestatud tähtaeg ülemäära lühike, eriti vähem oluliste sigaretimarkide osas, mis üldiselt eeldavad oodatava käibe saavutamiseks pikemat perioodi. Komisjon viitab sellega seoses Euroopa Parlamendi ja nõukogu 5. juuni 2001. aasta direktiivi 2001/37/EÜ tubakatoodete valmistamist, esitlemist ja müüki käsitlevate liikmesriikide õigus- ja haldusnormide ühtlustamise kohta (EÜT 2001, L 194, lk 26; ELT eriväljaanne 15/06, lk 147) artiklile 14, mis näeb ette, et muid tubakatooteid kui sigarette, mis ei vasta käesoleva direktiivi sätetele, võib turustada pärast nimetatud direktiivi jõustumist veel kahe aasta jooksul, erinevalt sigarettidest, mida võib turustada ühe aasta jooksul. Ta selgitab, et need tähtajad on kehtestatud selleks, et arvestada nimetatud toodete käibe hooajalist kõikumist.

28 Komisjon märgib lisaks, et ministeeriumi määruse nr 1295/2007 artikli 27 punktis a sätestatud sigaretipakkide turustamise ja müümise tähtaja ning selle määruse artikli 27 punktides b ja c sätestatud muude tubakatoodete turustamise ja müümise tähtaja erinevus näitab selgelt vaidlusaluse meetme ebaproportsionaalsust.

29 Kolmandaks leiab komisjon, et antud meede toob ettevõtjatele kaasa täiendava kulu ja kahjumi, kuna pärast ministeeriumi määruse nr 1295/2007 artikli 27 punktis a sätestatud tähtaja möödumist on nende jaoks ainus majanduslikult teostatav lahendus müümata sigaretipakkide hävitamine, mis veelgi suurendab esitatud eesmärkide ja vaidlusaluse meetme vahelist ebaproportsionaalsust.

30 Neljandaks leiab komisjon, et kuigi rahvatervise kaitse on vaidlusaluse meetmega taotletav õiguspärane eesmärk, läheb see kaugemale sellest, mis on vajalik nimetatud eesmärgi saavutamiseks. Portugali Vabariik ei ole tõendanud, kuidas see meede on siiani kaasa aidanud tubaka tarvitamise vähendamisele.

31 Viiendaks ei mõista komisjon, kuidas nimetatud meede saab kaasa aidata võistlusele ebaseadusliku tubakakaubandusega ja maksutulude tagamisele.

32 Kuuendaks leiab komisjon, et Portugali õigusnormidega ette nähtud sanktsioonid ministeeriumi määruse nr 1295/2007 artikli 27 eiramise eest, mis võivad ulatuda kuni 165 000 euroni, võivad teatud juhul osutuda ebaproportsionaalseks, eriti kui arvestada asjaolu, et aktsiisi tõus on Portugalis viimastel aastatel aeglustunud, ning CIEC artikliga 106 ette nähtud turule viimise piiranguid.

33 Portugali Vabariik väidab kostja vastuses, et ministeeriumi määruse nr 1295/2007 artikkel 27, kuivõrd see põhineb ülekaalukal avalikul huvil, on kooskõlas direktiivi 2008/118 artiklitega 7 ja 9 ning proportsionaalsuse põhimõttega.

34 Sissejuhatuseks märgib Portugali Vabariik, et Portugali maksumärkide süsteem põhineb suuresti asjaolul, et maksumärgi taustavärvi igal aastal muudetakse. Peamiselt see ongi tunnus, mis tasakaalustab antud süsteemi ja võimaldab saavutada taotletavad eesmärgid. Nimelt peab 2015. aastal tarbimisse lubatud tubakatootele olema Portugali õigusnormide kohaselt kinnitatud vastava aasta kohta maksumärk ja põhimõtteliselt võib seda toodet turustada kuni 31. detsembrini 2015, kuna alates 1. jaanuarist 2016 hakkab kehtima uus, teistsuguse taustavärviga maksumärk. Ministeeriumi määruse nr 1295/2007 artiklid 27 ja 28 näevad sellest põhimõttest ette erandi, lubades tubakatoodete jaemüüki ka pärast maksumärgile vastava kalendriaasta lõppu. Iga-aastase maksumärgi kehtivusaeg on seega tegelikult 15 kuud.

35 Esiteks, mis puudutab maksudest kõrvalehoidumise ja maksustamise vältimise ärahoidmist, siis märgib Portugali Vabariik, et CIEC artiklis 106 sätestatud koguselistest piirangutest üksi ei piisa selle eesmärgi saavutamiseks. Näiteks juhul, kui sellised piirangud puuduksid, oleks ettevõtjatel, kellel on suurem finantssuutlikkus, lihtne lasta tarbimisse suurtes kogustes tooteid enne pakendamisperioodi algust, näiteks juulis ja augustis, ning hoida laos varusid, et paisata need turule järgmisel aastal.

36 Vaidlusalune meede takistab ka suur- ja väikeettevõtjate vahelise konkurentsi moonutamist. Nimelt, kui ministeeriumi määruse nr 1295/2007 artikli 27 punkt a ei keelaks sigaretipakkide müüki ja turustamist pärast selles artiklis sätestatud tähtaja möödumist, oleks suurema finantssuutlikkusega ettevõtjatel märkimisväärne konkurentsieelis, kuna nende tooted on järgmisel aastal odavamad kui väiksema finantssuutlikkusega konkurentidel.

37 Teiseks, kolmekuuline tähtaeg on enam kui piisav, kuna Portugali ametiasutuse valduses olevate andmete kohaselt on keskmine sigaretivarude ringluse kestus kaks kuud.

38 Seetõttu väidab Portugali Vabariik, et kuigi iga aasta märtsi lõpuks jääb lattu tubakatooteid, ei ole selle põhjuseks mitte asjaolu, et ministeeriumi määruse nr 1295/2007 artikli 27 punktis a ette nähtud tähtaeg on ülemäära lühike, mida ekslikult arvab ka komisjon, vaid see, et ettevõtjad on enne pakendamisperioodi algust saatnud ringlusse ülemäära suuri koguseid, mille eesmärk on koguda piisavalt suured laovarud, et jätkata järgmisel aastal ja pikima lubatud perioodi vältel eelneva aasta maksumärkidega varustatud toodete turustamist.

39 Kolmandaks, Portugali Vabariik vaidleb vastu komisjoni väidetele selle kohta, et vaidlusalune meede põhjustab ettevõtjatele kulusid. Kuivõrd aktsiis, mis moodustab 78,08% sigarettide hinnast, makstakse ministeeriumi määruse nr 1295/2007 artikli 27 punktis a ette nähtud tähtaja lõpuks müümata sigaretipakkide hävitamise korral tagasi, ei ole hävitamise kulud võrreldes vabrikust tulnud toote kuluga väga kõrged.

40 Portugali Vabariik täpsustab, et tema käes olevate andmete kohaselt on mitmel ettevõtjal tavaks viia uuesti oma maksulattu tooted, mida nad ei saa enam ministeeriumi määruse nr 1295/2007 artikli 27 alusel turustada, selleks et nad saaksid toodetele kinnitada uue maksumärgi ning uue jaemüügihinna. Need tehingud toovad kaasa üksnes madalad kulud, kuna ei nõua keerulist tehnoloogiat.

41 Neljandaks märgib Portugali Vabariik, et kuigi vaidlusalune meede taotleb eesmärke maksutulude kogumise valdkonnas, vastab ta ka rahvatervise kaitse eesmärkidele, eelkõige mis puudutab tubakatoodete tarbimise vähendamist.

42 Viiendaks märgib Portugali Vabariik seoses võitlusega ebaseadusliku tubakakaubandusega, et see eesmärk sõltub suuresti maksumärkide süsteemist, milles vaidlusalune meede kujutab endast olulist osa. Ta lisab selle kohta, et maksumärgi taustavärvi vahetamine igal aastal toob häid tulemusi, kuna muudab maksumärkide järeletegemise raskemaks ning takistab kuritarvitusi.

43 Kuuendaks märgib Portugali Vabariik seoses sanktsioonide kohaldamisega kuni 165 000 euro ulatuses juhul, kui ministeeriumi määruse nr 1295/2007 artiklit 27 on eiratud, et määratava rahatrahvi summa sõltub rikkumise raskusastmest ja selle toimepanija majanduslikust olukorrast, ning lisab, et see summa peab, kui vähegi võimalik, ületama majanduslikku kasu, mida rikkumise toimepanija sellest on saanud.

44 Komisjon jääb vasturepliigis oma seisukoha juurde.

45 Ta leiab maksudest kõrvalehoidumise vältimise eesmärgi osas, et ministeeriumi määrust nr 1295/2007 kohaldatakse kõikidel juhtudel, sõltumata sellest, kas ja kuidas sigaretiaktsiisi määr ajas muutub, mis on piisav tõendamaks, et vaidlusalune meede on ebaproportsionaalne.

46 Komisjon rõhutab, et kuigi sigaretipakkide ringluse maksimaalne aeg tõuseb Portugali Vabariigi esitatud andmete kohaselt kahe kuuni, on see siiski vaid keskmine aeg.

47 Mis puudutab ettevõtjate kantavaid kulusid, siis kahtleb komisjon Portugali Vabariigi selle väite põhjendatuse osas, mille kohaselt on majanduslikult mõistlik suunata ministeeriumi määruse nr 1295/2007 artikli 27 punktis a ette nähtud tähtaja möödumisel müümata sigaretipakid uuesti kaubandusvõrku. Tema hinnangul läheb selline väide vastuollu nimetatud liikmesriigi seisukohaga, millele viimane asus menetluse haldusetapis, ja põhineb asjaoludel, mis leidsid aset pärast täiendavas põhjendatud arvamuses ettenähtud tähtaja möödumist, see tähendab pärast 1. augustit 2013.

48 Komisjon meenutab siiski, et vaidlusaluse meetmega kaasnev kulu, mis on seotud sigaretipakkidele maksumärkide kinnitamise protsessiga, jääb ettevõtjate kanda ka siis, kui aktsiisitõus ei ole suur või on isegi pea olematu, mis tõendab antud õigusnormi ebaproportsionaalsust.

49 Portugali Vabariik märgib oma vasturepliigis, et kuivõrd komisjon leiab, et kolmekuuline tähtaeg, mis on ette nähtud ministeeriumi määruse nr 1295/2007 artikli 27 punktis a, on „liiga lühike“, nõustub viimane kaudselt, et konkreetse aasta jooksul peab olema lõppkuupäev varasemale aastale vastava maksumärgiga varustatud sigaretipakkide turustamiseks. Komisjon ei ole sellegipoolest osutanud millelegi, mis võiks tema arvates olla mõistlik tähtaeg.

50 Vaidlusaluse meetme tõttu ettevõtjate kantud kulude osas tunnistab Portugali Vabariik, et tema seisukoht on alates menetluse haldusetapist muutunud. Selle põhjuseks on aga faktilise olukorra muutus, kuna antud etapis ei olnud Portugali ametivõimudele esitatud ühtki taotlust sigaretipakkidele uute maksumärkide kinnitamiseks. Selliseid taotlusi esitati alles alates 2014. aastast, nagu oli lubatud 20. detsembri 2012. aasta ringkirjaga.

51 Belgia Kuningriik, Eesti Vabariik ja Poola Vabariik toetavad menetlusse astujate seisukohtades Portugali Vabariiki.

52 Komisjon jääb Belgia Kuningriigi, Eesti Vabariigi ja Poola Vabariigi menetlusse astujate seisukohtadele saadetud vastuses oma varasemale seisukohale.

Euroopa Kohtu hinnang

53 Komisjoni esimene väide on sisuliselt see, et ministeeriumi määruse nr 1295/2007 artikli 27 punkt a rikub direktiivi 2008/118 artiklit 7 ja artikli 9 esimest lõiku, samuti proportsionaalsuse põhimõtet, kuna näeb ette, et juba Portugali turule viidud sigaretipakke ei või enam turustada ega müüa pärast kolme kuu möödumist selle aasta algusest, mis järgneb aastale, mil need lubati tarbimisse.

– Direktiivi 2008/118 artiklite 7 ja 9 rikkumine

54 Esiteks tuleb meenutada, et direktiivi 2008/118 artikli 7 kohaselt muutub aktsiis sissenõutavaks tarbimisse lubamise hetkest tarbimisse lubamise liikmesriigis. Lisaks näeb artikli 9 esimene lõik ette, et kohaldatavateks aktsiisi sissenõutavuse tingimusteks ja aktsiisimääraks on need tingimused ja see määr, mida kohaldatakse kuupäeval, mil aktsiis muutub sissenõutavaks liikmesriigis, kus kaup lubatakse tarbimisse.

55 Nendest sätetest nähtub, et kuigi liidu õigus määrab kindlaks hetke, mil aktsiis muutub sissenõutavaks, jätab ta aktsiisi sissenõutavuse tingimuste ja aktsiisimäärade kehtestamise liikmesriikide pädevusse.

56 Seega ei saa erinevalt sellest, mida väidab komisjon, nendest sätetest tuletada, et liikmesriikidel on keelatud ajaliselt piirata selliste sigarettide müüki, mis on õiguspäraselt turule viidud, nagu märkis ka kohtujurist oma ettepaneku punktis 25.

57 Komisjonil ei ole ka mingit alust väita, et ministeeriumi määruse nr 1295/2007 artikkel 27 toob ettevõtjatele kaasa sunduse tasuda täiendavat aktsiisi sigaretipakkidelt, mis on juba õiguspäraselt tarbimisse lubatud. Euroopa Kohtule esitatud toimikust nähtub, et juhul kui ettevõtjate valduses on artiklis 27 sätestatud tähtaja lõpuks sigaretipakid, mida ei õnnestunud läbi müüa, võivad need ettevõtjad taotleda varem tasutud aktsiisi tagastamist tingimusel, et need sigaretipakid tolli järelevalve all hävitatakse, või lubata asjaomased tooted uuesti tarbimisse, kinnitades neile tolli järelevalve all uued maksumärgid, kuna see toiming kujutab endast maksustatava teokoosseisu sõltumatut teostumist.

58 Seetõttu ei saa nõustuda komisjoni väidetega, et ministeeriumi määruse nr 1295/2007 artikli 27 punkt a rikub sellisena direktiivi 2008/118 artiklit 7 ja artikli 9 esimest lõiku.

59 Teiseks tuleb märkida, et liikmesriikidel on õigustatud huvi võtta oma finantshuvide kaitseks vajalikke meetmeid (kohtuotsus, 10.7.2008, Sosnowska, C-25/07, EU:C:2008:395, punkt 22 ja seal viidatud kohtupraktika) ning et maksudest kõrvalehoidumise ja maksustamise vältimise ning muude kuritarvituste vastane võitlus on direktiiviga 2008/118 taotletav eesmärk, nagu nähtub selle direktiivi põhjendusest 31, artiklist 11 ja artikli 39 lõike 3 esimesest lõigust.

60 Samas on selge, et vaidlusaluse meetme eesmärk on ära hoida aasta lõpus ülemäärase sigaretipakkide koguse tarbimisse lubamist aktsiisitõusu ennetamiseks. Nagu ka komisjon oma seisukohtades selgelt möönis, kujutab selline ülemääraste koguste tarbimisse lubamine tulevase aktsiisitõusu ennetamiseks endast üht kuritarvituse vormi, mille ärahoidmiseks on liikmesriikidel õigus võtta sobivad meetmed.

61 Kuivõrd direktiivi 2008/118 artikli 9 esimene lõik jätab liikmesriikide pädevusse määrata vastavalt aktsiisi sissenõutavaks muutumise kuupäeval kehtivale õigusele kindlaks sissenõutavuse tingimused ja aktsiisimäär, tähendab liikmesriikidele sellise õiguse andmine neile võimalust võtta sedalaadi meetmeid, nagu on sätestatud ministeeriumi määruse nr 1295/2007 artikli 27 punktis a.

62 Nagu märkis kohtujurist oma ettepaneku punktis 32, peavad liikmesriigid neile liidu õigusega antud pädevust teostades kinni pidama õiguse üldpõhimõtetest, mille hulka kuulub ka proportsionaalsuse põhimõte, mida komisjoni hinnangul on käesoleval juhul rikutud.

63 Seega tuleb analüüsida, kas vaidlusalune meede on ebaproportsionaalne ja kas see rikub seetõttu direktiivi 2008/118 artikli 9 esimest lõiku.

– *Proportsionaalsuse põhimõtte rikkumine*

64 Tuleb meenutada, et proportsionaalsuse põhimõte kohustab liikmesriike kasutama õiguskaitsevahendeid, mis võimaldavad küll tõhusalt saavutada liikmesriigi õigusega taotletava eesmärgi, kuid ei või siiski minna kaugemale taotletud eesmärgi saavutamiseks vajalikust, ja kahjustavad võimalikult vähe kõnealuste liidu õigusnormidega püstitatud eesmärke ja põhimõtteid (vt selle kohta kohtuotsused, 18.12.1997, Molenheide jt, C-286/94, C-340/95, C-401/95 ja C-47/96, EU:C:1997:623, punkt 46, ja 22.10.2015, Impresa Edilux ja SICEF, C-425/14, EU:C:2015:721, punkt 29 ja seal viidatud kohtupraktika). Euroopa Kohtu praktikas on selle kohta täpsustatud, et kui on võimalik valida mitme sobiva meetme vahel, tuleb rakendada kõige vähem piiravat meedet, ning tekitatud piirangud peavad olema vastavuses seatud eesmärkidega (kohtuotsused, 12.7.2001, Jippes jt, C-189/01, EU:C:2001:420, punkt 81, ja 9.3.2010, ERG jt, C-379/08 ja C-380/08, EU:C:2010:127, punkt 86).

65 Esiteks väidab Portugali Vabariik vaidlusaluse meetmega taotletavate eesmärkide kohta, et lisaks maksudest kõrvalehoidumise ja maksustamise vältimise ärahoidmisele puudutab see ka ausa konkurentsi säilitamist, rahvatervise kaitset ning võitlust ebaseadusliku tubakakaubandusega. Neid õiguspäraseid eesmärke ei ole vaidlustatud.

66 Teiseks, mis puudutab vaidlusaluse meetme sobivust, siis tuleb sedastada, et keeld turustada ja müüa sigaretipakke pärast toodete tarbimisse lubamise aastale järgneva aasta märtsikuud toob kaasa selle, et ettevõtjatel kaob täielikult stiimul lubada tulevase aktsiisitõusu ennetamise huvides tarbimisse ülemääraseid tubakatoodete koguseid, kuna nad on kohustatud pärast seda kuupäeva müümata jäänud sigaretipakid müügilt kõrvaldama. Vastupidi, vaidlusaluse meetme puudumine takistaks või lükkaks tulevase aktsiisitõusu jõustumist edasi, mis üldjuhul toob kaasa sigaretipakkide jaehinna tõusu.

67 See õigusnorm on järelikult sobiv selliste õiguspäraste eesmärkide saavutamiseks, nagu on võitlus maksudest kõrvalehoidumise ja maksustamise vältimisega, samuti rahvatervise kaitse. Viimati nimetatud eesmärgi kohta tuleb lisada, et Euroopa Kohus on oma otsuses juba leidnud, et maksuregulatsioon on tubakatoodete suhtes oluliseks ja tõhusaks vahendiks võitluses nende toodete tarbimise piiramise ja seeläbi ka rahvatervise kaitse eest (kohtuotsused, 5.10.2006, Valeško, C-140/05, EU:C:2006:647, punkt 58, ja 4.3.2010, komisjon *vs.* Prantsusmaa, C-197/08, EU:C:2010:111, punkt 52).

68 Nimetatud meede võimaldab ka ära hoida seda, et ettevõtjad, kellel on suurem finantssuutlikkus, saaksid konkurentsieelise, kui nad paiskavad turule ülemäära suures koguses kaupa, võrreldes väiksema finantsvõimakusega konkurentidega, ja aitab seega tagada ausat konkurentsi.

69 Samas ei selgita Portugali Vabariik piisavalt arusaadavalt, kuidas aitab pärast konkreetse tähtaja möödumist aktsiisiga õiguspäraselt juba maksustatud toodete turustamise ja müümise keeld võidelda ebaseadusliku tubakakaubandusega. Järelikult ei saa seda õigusnormi pidada sobivaks sedalaadi ebaseadusliku kaubandusega võitlemisel.

70 Kolmandaks, mis puudutab vaidlusaluse meetme vajalikkust, siis tuleb meenutada, et väljakujunenud kohtupraktika kohaselt peab komisjon tõendama väidetavat liikmesriigi kohustuste rikkumist. Selleks peab komisjon esitama Euroopa Kohtule vajalikud tõendid, mis võimaldaksid kohtul rikkumist tuvastada, ilma et komisjon võiks tugineda mis tahes oletusele (kohtuotsus, 24.11.2016, komisjon *vs*. Hispaania, C-461/14, EU:C:2016:895, punkt 50 ja seal viidatud kohtupraktika).

71 Mis puudutab esiteks komisjoni väidet, et CIEC artikliga 106 ette nähtud sigarettide tarbimisse lubamise koguselised piirangud juba üksi kujutavad endast piisavat meedet taotletavate eesmärkide saavutamiseks, siis tuleb märkida, et selle sätte kohaselt ei või sigarettide tarbimisse lubamine igal kalendriaastal ajavahemikus 1. septembrist kuni 31. detsembrini ületada koguselisi piiranguid, mis arvutatakse kõnesolevale perioodile vahetult eelnenud aasta jooksul turule lastud sigarettide ühe kuu keskmise koguse põhjal, millele lisatakse 10%.

72 Samas tuleb tõdeda, et ettevõtja, kes soovib ülemääraseid sigaretikoguseid tarbimisse lasta enne 1. septembrit, saaks nimetatud sättest kõrvale hiilida. Nagu nähtub Portugali Vabariigi esitatud andmetest, tõusis 2014. aasta augustis sigarettide tarbimisse laskmine võrreldes kuu keskmisega 241%. Seega ei näi CIEC artiklis 106 ette nähtud koguselised piirangud iseenesest olevat piisavad, et võidelda tõhusalt sigarettide ülemäärase koguse tarbimisse laskmisega aktsiisitõusu ennetamise huvides.

73 Teiseks, mis puudutab komisjoni väidet vaidlusaluse meetmega ette nähtud kolmekuulise tähtaja kohta, siis tuleb sedastada, et komisjon ei vaidle vastu vajadusele kehtestada taotletavate eesmärkide saavutamiseks tähtaeg, vaid heidab Portugali Vabariigile ette, et see tähtaeg on liiga lühike. Ta viitab sellega seoses direktiivile 2001/37, mis näeb ette tubakatoodete märgistamise uued nõuded ja sigarettide osas uute nõuetega kooskõlla viimiseks ühe aasta pikkuse üleminekuperioodi.

74 Sellega seoses tuleb märkida, et müügiperiood, mis pikeneb kuni selle aasta lõpuni, mis järgneb tarbimisse lubamise aastale, tooks kaasa selle, et uusi aktsiise kohaldataks tarbimisse lubatud sigarettidele alles kõige hilisemal juhul üks aasta pärast aktsiisitõusu kehtimahakkamist. Nagu kohtujurist oma ettepaneku punktis 41 sisuliselt märkis, vähendaks sedavõrd pikk müügiperiood märgatavalt ministeeriumi määruse nr 1295/2007 artikli 27 tõhusust.

75 Lisaks olgu märgitud, et vastuseks Portugali Vabariigi väitele, et kolmekuuline tähtaeg on piisav, kuna keskmine sigaretivarude ringluse kestus on kaks kuud, piirdub komisjon väitega, et tegemist on keskmise tähtajaga ning see ei arvesta hooajalist kõikumist ega asjaolu, et vähe tuntud sigaretimarkide puhul on ringluse aeg pikem, põhistamata sealjuures oma väidet üksikasjalikumalt, mis võimaldaks selgitada seda, milline oleks tema arvates mõistlik tähtaeg.

76 Lisaks tuleb märkida, et kõnealune kolmekuuline tähtaeg, mille jooksul sigarette võib turustada ja müüa, ei puuduta igal juhul neid sigarette, mis on tarbimisse lubatud eelneva kalendriaasta detsembrikuu lõpus. Nimelt, juhul kui sigaretid lubatakse tarbimisse selle aasta jaanuaris või veebruaris, mis vastab maksumärgi kinnitamise aastale, võib neid müüa kuni järgneva aasta märtsikuu lõpuni, mis jätab müügiajaks 14–15 kuud. Niisiis, mida varem sigarettide tarbimisse lubamine jooksval kalendriaastal toimub, seda enam pikeneb nende läbimüümise aeg.

77 Lisaks ei mõjuta seda tõdemust asjaolu, et määruse nr 1295/2007 artikkel 27 näeb ette sigarettideks keeramiseks mõeldud peeneks lõigatud valmistubaka ja muu suitsetamistubaka ning sigarite ja sigarillode müümiseks pikema tähtaja, kuna need tooted eristuvad tavasigarettidest selle poolest, et neil on kõigil oma ringlusaeg.

78 Kolmandaks, mis puudutab komisjoni väidet, et Portugalis ei ole viimastel aastatel aktsiis märkimisväärselt tõusnud, siis tuleb märkida, et vaidlusalust meedet kohaldatakse kõikidel juhtudel, sealhulgas siis, kui aktsiisimäär alaneb või jääb samaks. Sellistel asjaoludel on ettevõtjate stiimul – paisata konkreetsel aastal turule ülemäära suur kogus sigarette – minimaalne või pea olematu seetõttu, et aktsiis, mida neil tuleb maksta järgneval aastal, on sama. Järelikult ei näi vaidlusalune meede neil asjaoludel taotletavate eesmärkide saavutamiseks vajalik.

79 Erinevalt sellest, mida väidab Portugali Vabariik, võib taotletavaid eesmärke saavutada vähem piiravate meetmete abil, mis on samavõrra sobivad nagu siis, kui vaidlusalust meedet kohaldataks vaid sigaretiaktsiisi tõusu korral. Nimelt, kui aktsiis ei tõuse, siis on ettevõtjate stiimul lasta tarbimisse ülemääraseid sigaretikoguseid – eesmärgiga vältida kõrgemate aktsiisitasude maksmist – olematu.

80 Sellest nähtub, et kuna vaidlusalust meedet kohaldatakse ka siis, kui aktsiis ei tõuse, on esimene väide põhjendatud, nagu märkis ka kohtujurist oma ettepaneku punktis 46. Ülejäänud väite osas tuleneb eelnevatest kaalutlustest, et komisjoni esitatud argumentidega asjaomase õigusnormi vajalikkuse kohta ei saa nõustuda.

81 Neljandaks tuleb tagada, et vaidlusalune meede ei kahjustaks ebaproportsionaalselt ettevõtjate huve.

82 Mis esiteks puudutab komisjoni väidet, et esineb ümberlükkamatu eeldus, mille kohaselt on kõik sigaretipakid, mida ei ole suudetud pärast ministeeriumi määruse nr 1295/2007 artiklis 27 ette nähtud tähtaja möödumist müüa, lastud tarbimisse ülemäärastes kogustes, viitab komisjon 18. detsembri 1997. aasta kohtuotsusele Molenheide jt (C-286/94, C-340/95, C-401/95 ja C-47/96, EU:C:1997:623), milles Euroopa Kohus leidis seoses tagastamisele kuuluva käibemaksu enammakse hilisema kinnipidamisega, et ümberlükkamatu eeldus läheb kaugemale sellest, mis on vajalik, et tagada tõhus sissenõudmine, ja rikub proportsionaalsuse põhimõtet, kuna ei võimalda maksukohustuslasel esitada täitemenetluse küsimusi lahendava kohtu järelevalve all vastupidiseid tõendeid.

83 Tuleb siiski märkida, et vaidlusalune meede erineb sellest, mis oli arutusel kohtuasjas, milles tehti 18. detsembril 1997 kohtuotsus Molenheide jt (C-286/94, C-340/95, C-401/95 ja C-47/96, EU:C:1997:623), kuna antud asjas võivad ettevõtjad ministeeriumi määruse nr 1295/2007 artiklis 27 sätestatud tähtajaks müümata sigarettidelt taotleda varem tasutud aktsiisi tagastamist tingimusel, et need sigaretipakid hävitatakse tolli järelevalve all, või lasta asjaomased tooted uuesti tarbimisse, kinnitades neile tolli järelevalve all uued maksumärgid. Järelikult ei ole see kohtuotsus asjakohane.

84 Nagu kohtujurist oma ettepaneku punktis 49 märkis, eeldaks see, kui ettevõtjatele antaks komisjoni nõutud võimalus tõendada, et sigarettipakke ei lastud tarbimisse mitte ülemäärases, vaid tavapärases koguses, iga üksikjuhtumi kontrollimist ja tooks kaasa olulise halduskoormuse. Selline süsteem raskendaks Portugali õigusnormide kohaldamist ja tooks kaasa ebakindluse näiteks selles osas, kuidas määrata kindlaks sobivad standardkogused. Euroopa Kohtu väljakujunenud praktikast nähtub, et liikmesriike ei saa jätta ilma võimalusest saavutada selliseid eesmärke, nagu on võitlus maksudest kõrvalehoidumisega ja maksustamise vältimisega, samuti rahvatervise kaitse ning aus ja õiglane konkurents niisuguste normide kehtestamisega, mis on hõlpsasti hallatavad ja kontrollitavad (vt selle kohta kohtuotsused, 10.2.2009, komisjon *vs*. Itaalia, C-110/05, EU:C:2009:66, punkt 67, ja 24.3.2011, komisjon *vs*. Hispaania, C-400/08, EU:C:2011:172, punkt 124).

85 Järelikult ei saa ümberlükkamatut eeldust puudutavat väidet toetada.

86 Teiseks, mis puudutab komisjoni väidet kulude kohta, mida ettevõtjatel tuleb kanda vaidlusaluse meetme tõttu, siis nähtub kohtutoimikust, et alates 2012. aasta detsembrist oli ettevõtjatel, kellel ei olnud õnnestunud ministeeriumi määruse nr 1295/2007 artikli 27 punktis a sätestatud tähtaja möödumisel müüa kõiki tarbimisse lubatud sigaretipakke, võimalik valida, kas need pakid hävitada – millega kaasneb juba tasutud aktsiisi, mis moodustab 78,08% sigarettide hinnast, tagastamine – või lasta need pärast uute maksumärkide kinnitamist uuesti tarbimisse.

87 Kuigi selles osas ei ole vaidlustki, et eespool nimetatud kahte liiki toimingud tekitavad ettevõtjatele kulusid, ei tõenda komisjon, et need oleksid asjaomase meetmega taotletavate eesmärkide saavutamiseks ebaproportsionaalsed.

88 Ettevõtjad nimelt kannavad neid kulusid üksnes siis, kui nad lasevad tarbimisse ülemäärase koguse. Vaidlust ei ole selles, et sigarettide turgu iseloomustab väga vähe paindlik nõudlus ja asjaolu, et ettevõtjad tunnevad turukäitumist. Pealegi on asjaomase aasta aktsiisimäär ette teada eelneva aasta 15. oktoobriks. See tähendab, et ettevõtjatel on võimalik teadlikult planeerida sigarettide müüki nii, et ei tekiks ülemääraseid laovarusid, mis võiksid sundida neid müümata sigaretipakke turult kõrvaldama ja seetõttu kandma nende hävitamise või ümberpakendamisega seotud kulusid. Järelikult tuleb komisjoni väide vaidlusaluse meetmega kaasnevate kulude kohta tagasi lükata.

89 Kolmandaks, mis puudutab komisjoni väidet selle kohta, et RGIT artiklis 109 sätestatud sanktsioonid on ebaproportsionaalsed seetõttu, et võivad ulatuda kuni 165 000 euroni, siis tuleb sedastada, et RGIT artikli 109 sätete kohaselt, millele komisjon osundab, võib selles loetletud rikkumiste korral määrata rahatrahvi 250 eurost kuni 165 000 euroni või 500 eurost kuni 165 000 euroni. Samas ei ole komisjon tõendanud ega millegagi põhjendanud oma väidet, et sellist ebamäärast sanktsioonide raamistikku oleks kohaldatud ebaproportsionaalselt.

90 Sellest nähtub, et ettevõtjatele põhjustatud ebamugavused ei ole ülemäära suured vaidlusaluse meetmega taotletavate õiguspäraste eesmärkidega võrreldes, mida märkis ka kohtujurist oma ettepaneku punktis 52.

91 Eelnevaid kaalutlusi arvesse võttes on esimene väide põhjendatud vaid selles osas, mille kohaselt vaidlusalust meedet kohaldatakse ka juhul, kui aktsiis ei tõuse sellel aastal, mis järgneb aastale, mille kohta maksumärk kinnitati. Ülejäänud osas tuleb esimene väide tagasi lükata.

Teine väide, mille kohaselt on rikutud direktiivi nr 2008/118 artikli 39 lõiget 3 ja proportsionaalsuse põhimõtet

Poolte argumendid

92 Komisjon väidab, et vaidlusalune meede rikub ka direktiivi 2008/118 artikli 39 lõiget 3, kuna loob takistusi aktsiisikauba vabale liikumisele. Importijate kartus, et neile ei õnnestu ministeeriumi määruse nr 1295/2007 artikli 27 punktis a sätestatud tähtajaks sigarette ära müüa, võib veenda neid tegemata jätma just teistest liikmesriikidest pärit tavapäraseid soetusi, ja seega mõjutada kaubandust tasemel, mis läheb kaugemale sellest, mis on vajalik, et võidelda eelkõige enne aktsiisitõusu ülemäärase koguse tarbimisse lubamisega.

93 Portugali Vabariik leiab, et vaidlusalune meede ei too kaasa mingit diskrimineerimist omamaiste toodete ja teistest liikmesriikidest pärit toodete vahel. Tema selgituste kohaselt – mida toetavad Eesti Vabariik ja Poola Vabariik – on see meede põhjendatav rahvatervise ja konkurentsi kaitsega ning maksudest kõrvalehoidumise ja maksustamise vältimise ärahoidmisega seotud eesmärkidega, ning antud meede ei lähe kaugemale sellest, mis on vajalik, et tagada nende eesmärkide saavutamine.

Euroopa Kohtu hinnang

94 Tuleb meenutada, et direktiivi 2008/118 artikli 39 lõike 3 kohaselt, ilma et see piiraks mis tahes sätete kohaldamist, mis liikmesriigid on kehtestanud käesoleva artikli nõuetekohase rakendamise tagamiseks ning maksustamise vältimise, maksudest kõrvalehoidumise ja muude kuritarvituste vältimiseks, peavad liikmesriigid tagama, et maksumärgid või riiklikud identifitseerimistähised ei takistaks aktsiisikauba vaba liikumist.

95 Niisiis tuleb sedastada, et ministeeriumi määruse nr 1295/2007 artikli 27 punkt a sätestab üksnes seda, et sigaretipakke võib turustada ja müüa kuni selle aasta kolmanda kuu lõpuni, mis vahetult järgneb aastale, mille kohta on kinnitatud maksumärk. Selline sigaretipakkide ajaline turustamis- ja müügipiirang, mida komisjon ette heidab, ei ole seega maksumärgi kasutamise tagajärg, vaid on viimasega seotud üksnes osas, milles viidatakse maksumärgile märgitud aastale, nagu sedastas ka kohtujurist oma ettepaneku punktis 56. Pealegi võib sigarettide tarbimisse lubamise kuupäev olla märgitud ka mõnele muule kandjale kui maksumärk.

96 Kuna asjaomane liikmesriigi kohustuste rikkumise hagi puudutab üksnes ministeeriumi määruse nr 1295/2007 artikli 27 punkti a, siis ei saa selle kokkusobivust liidu õigusega hinnata direktiivi 2008/118 artikli 39 pinnalt.

97 Järelikult tuleb teine väide tagasi lükata.

98 Kõikidest eelnevatest kaalutlustest lähtudes tuleb käesolev hagi rahuldada üksnes osas, mis puudutab vaidlusaluse meetme kohaldamist ka juhul, kui aktsiis ei tõuse aastal, mis järgneb sellele aastale, mis on märgitud maksumärgil, ning jätta hagi ülejäänud osas rahuldamata.

99 Neil asjaoludel on Portugali Vabariik, keelates teataval majandusaastal tarbimisse lubatud sigaretipakkide avaliku turustamise ja müügi pärast ministeeriumi määruse nr 1295/2007 artikli 27 punktis a ette nähtud tähtaja möödumist ka juhul, kui sigarettidele kohaldatav aktsiisimäär asjaomasele aastale vahetult järgneval aastal ei tõuse, rikkunud direktiivi 2008/118/EÜ artikli 9 esimesest lõigust ja proportsionaalsuse põhimõttest tulenevaid kohustusi.

Kohtukulud

100 Euroopa Kohtu kodukorra artikli 138 lõige 3 näeb ette, et kui osa nõudeid rahuldatakse ühe poole, osa teise poole kasuks, jäävad kummagi poole kohtukulud tema enda kanda, välja arvatud juhul, kui Euroopa Kohus leiab, et kohtuasja asjaolud annavad alust mõista poolelt lisaks enda kohtukulude kandmisele välja ka osa teise poole kohtukuludest.

101 Käesolevas asjas on nii komisjon kui ka Portugali Vabariik nõudnud, et kohtukulud mõistetaks välja teiselt poolelt. Kuna Portugali Vabariigi vastu esitatud liikmesriigi kohustuste rikkumise hagi rahuldati vaid osaliselt, siis tuleb käesoleva juhtumi asjaolusid silmas pidades mõista pool liikmesriigi kohtukuludest välja komisjonilt.

102 Vastavalt kodukorra artikli 140 lõikele 1 kannavad menetlusse astuvad liikmesriigid ja institutsioonid oma kohtukulud ise.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (viies koda) otsustab:

1. **Kuna Portugali Vabariik, keelates teataval majandusaastal tarbimisse lubatud sigaretipakkide avaliku turustamise ja müügi pärast Portaria n.°1295/2007 do Ministério das Finanças e da Administração Pública (Portugali rahandus- ja riigihaldusministeeriumi 1. oktoobri 2007. aasta määruse nr 1295/2007) käesolevale hagiavaldusele kohaldatava versiooni artikli 27 punktis a ette nähtud tähtaja möödumist ka juhul, kui sigarettidele kohaldatav aktsiisimäär asjaomasele aastale vahetult järgneval aastal ei tõuse, on ta rikkunud nõukogu 16. detsembri 2008. aasta direktiivi 2008/118/EÜ, mis käsitleb aktsiisi üldist korda ja millega tunnistatakse kehtetuks direktiiv 92/12/EMÜ, artikli 9 esimesest lõigust ja proportsionaalsuse põhimõttest tulenevaid kohustusi.**

2. **Jätta hagi ülejäänud osas rahuldamata.**

3. **Jätta Portugali Vabariigi kanda pool tema enda kohtukuludest.**

4. **Jätta Euroopa Komisjoni kohtukulud tema enda kanda ja mõista temalt välja pool Portugali Vabariigi kohtukuludest.**

5. **Jätta Belgia Kuningriigi, Eesti Vabariigi ja Poola Vabariigi kohtukulud nende endi kanda.**

Allkirjad